

2017 ŐSZÉNEK IDŐJÁRÁSA WEATHER OF AUTUMN 2017

Hoffmann Lilla

Országos Meteorológiai Szolgálat, H-1525 Budapest, Pf. 38., hoffmann.l@met.hu

Összefoglalás. Az idei ősz kissé melegebb volt a szokásosnál. A szeptember valamelyest hűvösebbnek adódott az ilyenkor megszokottnál, az október és a november azonban melegebbnek bizonyult. Ez utóbbi mintegy 0,9 °C-kal múlta felül az 1981–2010-es átlagot. Csapadék tekintetében az évszak csapadékosabb volt az átlagnál. A hónapokat tekintve a szeptember adódott a legcsapadékosabbnak, a normál mintegy 175%-a hullott a hónapban. Az október is csapadékosabbnak bizonyult az átlagnál, a normál 127%-a esett, míg a novemberi csapadékmennyiség az 1981–2010-es sokévi átlag körül alakult. Összességében 35%-kal hullott több csapadék országos átlagban a szokásosnál az ősz során. Az őszi átlaghőmérséklet 10–11 °C között alakult az ország nagy részén. A Dunántúl egyes részein, valamint a Dél-Alföldi területeken 11–12 °C, míg a hegyvidékeken 7–8 °C volt a jellemző. Melegebb, 12 °C-ot meghaladó középhőmérsékletű területek csak szűk régióban, Budapest és Szeged környékén jelentkeztek. Országos átlagban az ősz középhőmérséklete 10,67 °C-nak adódott. Évszakas átlagban a legmelegebb Szeged Belterület állomásunkon (12,6 °C), a leghidegebb pedig Kékestetőn (6,4 °C) volt. Az 1981–2010-es átlagnál alacsonyabb értékek a Duna-Tisza közén, a Mátra egyes részein, valamint foltokban a Dráva-mentén fordultak elő. A normált leginkább a hegyvidéki területeken, a Mezőföld déli részén, valamint Budapest és Szeged környékén haladta meg a középhőmérséklet, itt helyenként előfordult 1 °C-nál nagyobb anomália is. A 2017-es ősz országos viszonylatban csapadékosabb volt az átlagosnál. A legtöbb csapadék az Őrség és a Zalai-dombság területén hullott, 310 mm-t meghaladó összeggel. Ezen kívül a Börzsönyben, a Mátában és a Bakonyban jelentkezett még magasabb érték (280–310 mm). A síkvidéki területeken jellemzően 160–220 mm hullott, csupán a Tisza legalsó szakaszán volt ennél kisebb az évszakas csapadékösszeg. A középső és a délnyugati területeken a normál 170–190%-a is lehullott. A déli megyék és foltokban az alföldi régiók adódtak szárazabbnak, előfordult olyan terület, ahol a normál 90%-a hullott. Az országos évszakas csapadékmennyiség 196,1 mm volt, ez a megszokott mennyiség 135%-a. A legnagyobb őszi csapadékösszeget, 383,3 mm-t Felsőzslánkőn jegyeztük, a legkevesebb csapadék, 113,4 mm Kúbekházán adódott.

Szeptember. Szeptemberben az ország jelentős részén 15 és 16 °C-os középhőmérsékleti értékeket mértünk. Ennél magasabb értékek az Alföld középső és délkeleti részein jelentkeztek. Hűvösebb területek a magasabb hegységeinkben és a nyugati ország-részben voltak (12–13 °C), az Északi-középhegység legmagasabb pontjain 12 °C alatti értékek is előfordultak. A havi országos átlaghőmérséklet 15,5 °C volt, ami mintegy 0,4 °C-kal maradt el a sokévi átlagtól, ezzel a 69. legmelegebb szeptember múlt el 1901 óta. A Szatmári-síkon, az Északi-középhegység egyes részein, valamint a délkeleti területeken adódott az átlagnál magasabb hőmérséklet, azonban az ország túlnyomó részén negatív irányú eltérést tapasztaltunk. Országos átlagban 6 nyári napot regisztráltunk (napi maximumhőmérséklet, azaz $t_x \geq 25$ °C), ami 2-vel kevesebb a sokévi átlagnál. Hőségnapból ($t_x \geq 30$ °C) 1 jelentkezett, amely éppen megegyezik az ilyenkor szokásos értékkel.

A hónap során mért legmagasabb hőmérséklet:

35,4 °C, Békéssámon (Békés megye), szeptember 1.

A hónap során mért legalacsonyabb hőmérséklet:

-1,2 °C, Nyírlugos (Szabolcs-Szatmár-Bereg), szeptember 30.

A szeptember meglehetősen csapadékosnak bizonyult. Az 1981–2010-es, szeptemberi normál több mint másfélszerese hullott le, ezzel a 11. legcsapadékosabb szeptembert tudhattuk magunk mögött 1901 óta. A legcsapadékosabb területek a középső és a nyugati részek voltak, egyes helyeken a havi összeg elérte a 200 mm-t is. A Zalai- és a Gödöllői-dombság egyes részein a szokásos mennyiség 3,5–4-szerese hullott. Országos átlagban 12 csapadékos napot ($> 0,1$ mm) regisztráltunk, 4 nappal többet a sokévi átlagnál. Több helyről jelentettek 30 mm-t meghaladó csapadékmennyiséget, emellett 50 mm feletti csapadékösszeg is jelentkezett. A legcsapadékosabb nap szeptember 16-a volt, amikor országos átlagban több mint 15 mm csapadék hullott. A zivataros napok száma megegyezett az ilyenkor szokásossal (norma: 1 nap).

A hónap legnagyobb csapadékösszege:

253,7 mm, Felsőzslánkő (Vas megye)

A hónap legkisebb csapadékösszege:

40,5 mm, Bátorliget (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye)

24 óra alatt lehullott maximális csapadék:

76,9 mm, Körösladány (Békés megye), szeptember 3.

Október. A hónap középhőmérséklete zömmel 10–11 °C között változott hazánk nagy részén, ennél melegebb csak a Tolna-Baranyai dombvidék egyes részein és a Tisza alsó szakaszán fordult elő. Alacsonyabb hőmérsékleti értékek az Északi-középhegység magasabban fekvő részein és a Nyírség területén

jelentkeztek, volt ahol a 6 °C-ot sem érte el a hőmérséklet. A legmagasabb havi átlaghőmérséklet Budapest Állatkert és Szeged belterület állomásokon (13 °C), a legalacsonyabb érték, 7 °C-kal Kékestetőn jelentkezett. Az 1981–2010-es normálhoz hasonlóan alakult az országos havi középhőmérséklet. Az átlagnál alacsonyabb értékek zömmel a Nyírség, a Dráva-mente és a Balaton-felvidék területein adódtak. Az Északi-középhegység egyes részein, a Mecsekben, valamint a Dunántúli-középhegység körzeteiben fordult elő pozitív irányú eltérés, melynek értéke 1–2 °C, azonban előfordultak 2,5 °C-ot meghaladó értékek is. A hónap középhőmérséklete országos átlagban 11 °C-nak adódott, amely 0,5 °C-kal haladta meg a sokévi átlagot, így a 35. helyre került a legmelegebb hónapok sorában. Idén októberben nem jelentkezett nyári nap (norma: 1 nap) és csupán 1 fagyos nap ($t_n \leq 0$ °C) fordult elő a hónapban, ami 2-vel kevesebb az átlagnál.

A hónap során mért legmagasabb hőmérséklet:

27,6 °C, Dombegyház (Békés megye), október 18.

A hónap során mért legalacsonyabb hőmérséklet:

-6,0 °C, Zabar (Nógrád megye), október 31.

Az októberi csapadékmennyiség leginkább a Dunántúli területekre koncentrálódott, 120–150 mm közötti értékekkel. Az ország keleti részén, a Tiszántúlon, valamint a Kőszegi-hegység területén jelentkezett a legkisebb csapadékösszeg. Előfordultak olyan területek, ahol 20 mm alatt maradt a havi csapadékösszeg. Az 1981–2010-es sokévi átlaghoz viszonyítva, mintegy 27%-kal hullott több csapadék októberben, azonban térben és időben nem egyenletesen oszlott el. A legnagyobb csapadéktöbblet (a sokévi átlag 160–200%-a) a középső ország-részre koncentrálódott, a legkisebb pedig a nyugati határszélre (30–40%). Szűk területen azonban a sokévi átlag 20%-át sem érte el a havi csapadékösszeg. 8 csapadékos nap fordult elő országos átlagban, amely megegyezik az ilyenkor szokásos értékkel. Emellett 30 mm-t meghaladó csapadékösszeg is jelentkezett egyes helyeken.

A hónap legnagyobb csapadékösszege:

134,6 mm, Bakonybél Somhegypuszta (Veszprém megye)

A hónap legkisebb csapadékösszege:

19,3 mm, Kőszeg (Vas megye)

24 óra alatt lehullott maximális csapadék:

67,6 mm, Bakonybél Somhegypuszta (Veszprém), október 23.

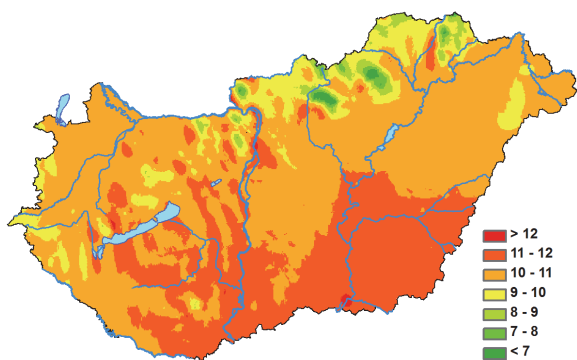
November. A hónap középhőmérséklete 5–6 °C között alakult. Hűvösebb körzetek az Északi-középhegység magasabban fekvő részein jelentkeztek, azonban ezeken a területeken sem csökkent a hőmérséklet 0 °C alá. Melegebb területek leginkább az ország déli

területein adódtak. Országos átlagban a legmagasabb havi átlaghőmérséklet Szeged Belterület állomáson (7,3 °C), a legalacsonyabb érték Kékestetőn jelentkezett, 1,4 °C-kal. Az 1981–2010-es normálnál mintegy 0,9 °C-kal adódott melegebbnek a november országos átlagban. Nagyobb pozitív irányú eltérés a Duna középső és a Tisza alsó szakaszán volt, azonban Budapest és Szeged környékén az anomália értéke elérte a 2 °C-ot is. Átlagos hőmérsékletű területek a Marcal-medence és az Északi-középhegység egyes részei voltak, szűk területen azonban előfordult az átlagosnál alacsonyabb érték is. Az idei november összességében az elmúlt 117 év 45. legmelegebb novembere lett. 2017. novemberében a megszokott téli nap (napi maximumhőmérséklet, $t_x \leq 0$ °C) nem jelentkezett (normál: 1 nap), fagyos nappól pedig négyvel kevesebbet jegyeztünk, mint a sokévi átlag (11 nap).

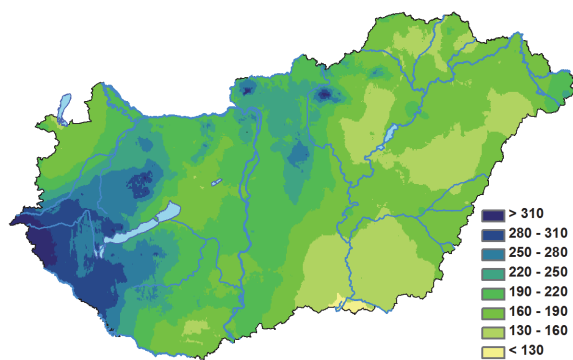
A hónap során mért legmagasabb hőmérséklet:
17,8 °C, Sopronhőpács (Győr-Moson-Sopron), november 5.
 A hónap során mért legalacsonyabb hőmérséklet:
-9,8 °C, Zabar (Nógrád megye), november 28.

Idén novemberben átlag körüli csapadékösszeget jegyeztünk. A havi csapadék leginkább a Zalai-dombság és a Mátra területére koncentrálódott, 90–100 mm körül értékekkel. A legkisebb összegek a Baranyai-dombság és a Nagykunság egyes részein jelentkeztek, 25–30 mm-rel. A legnagyobb havi összeget Mátraszentimrén regisztráltuk 107,2 mm-rel, míg a legkisebb Sátorhely állomáson fordult elő 22,4 mm-rel. A sokévi átlagtól leginkább elmaradó értékek (40–50%) zömmel a Baranyai-dombság területén adódtak, míg a legnagyobb csapadéktöbblet (140–160%) a Zalai-dombság és a Szatmári-Tiszahát területein volt. Novemberben 2-vel több csapadékos napot jegyeztünk az átlagnál (10 nap). Emellett előfordult 20 és 30 mm-t meghaladó csapadékösszeg is.

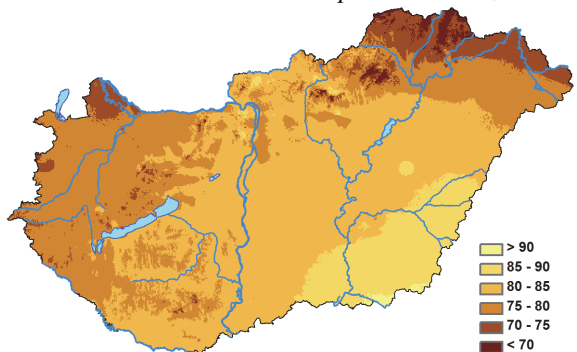
A hónap legnagyobb csapadékösszege:
107,2 mm, Mátraszentimre (Heves megye)
 A hónap legkisebb csapadékösszege:
22,4 mm, Sátorhely (Baranya megye)
 24 óra alatt lehullott maximális csapadék:
31,6 mm, Nagy-Hideg-hegy (Pest megye), november 29.

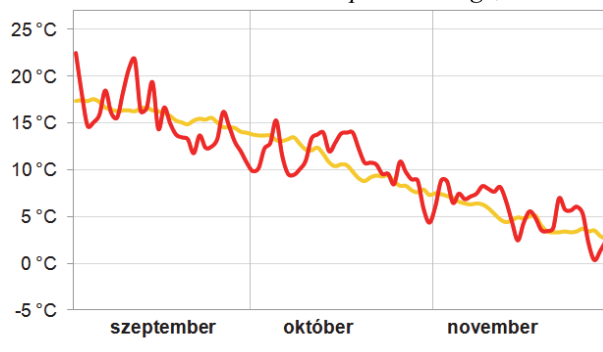
1. ábra: A 2017-es ősz középhőmérséklete, °C

2. ábra: A 2017-es ősz csapadékösszege, mm

3. ábra: A 2017-es ősz globálsugárzás összege, kJcm⁻²

4. ábra: A 2017-es ősz napi középhőmérsékleteinek eltérése a sokévi (1981–2010-es) átlagtól, °C

2017. ősz időjárási adatainak összesítője

Állomás	Napsütés (óra)		Sugárzás (kJcm ⁻²)	Hőmérséklet (°C)						Csapadék (mm)			Szél viharos nap $f_x > 15 \text{ ms}^{-1}$
	évszak összes	eltérés		évszak közép	eltérés	max	napja	min	napja	évszak összes	átlag %- ában	$r \geq 1 \text{ mm}$ napok	
Szombathely	385	2	75	10,2	0,2	26,4	09.01	-4,2	11.15	200	130	22	10
Nagykanizsa	-	-	77	10,2	0,2	26,9	09.01	-6,0	11.28	273	134	26	9
Pér	-	-	-	10,7	-	28,7	09.10	-4,9	11.28	213	156	24	13
Siófok	-	-	79	11,8	0,5	29,3	09.10	-2,0	11.28	154	108	18	18
Pécs	472	23	85	11,5	0,3	28,9	09.01	-2,7	11.28	148	87	20	14
Budapest	423	1	77	11,2	0,3	32,5	09.01	-4,4	11.28	206	160	21	5
Miskolc	402	5	73	10,5	0,7	31,7	09.01	-5,3	11.28	191	150	25	3
Kékestető	459	39	81	6,4	0,2	23,2	09.01	-5,4	11.27	275	147	27	33
Szolnok	182	246	85	11,2	0,4	33,6	09.01	-4,4	11.28	162	134	22	6
Szeged	526	87	88	11,8	0,9	34,4	09.01	-3,7	11.28	125	104	16	8
Nyíregyháza	-	-	78	10,6	0,7	31,1	09.01	-3,2	11.28	156	122	27	10
Debrecen	511	85	83	10,8	0,5	31,8	09.01	-5,1	11.28	154	122	19	3
Békéscsaba	-	-	89	11,2	0,5	34,3	09.01	-4,9	11.28	179	142	17	6